

Hudlægen informerer om

Hudsygdomme og kosmetik



Dansk dermatologisk Selskab

HUDSYGDOMME OG KOSMETIK

Hudbivirkninger fra kosmetik og hudplejemidler er sjældne i betragtning af det enorme forbrug.

Der købes hvert år for millionbeløb af kosmetik, parfumer og forskellige toiletartikler til personlig hygiejne og hudpleje. De fleste mennesker har et ønske om at være velplejede og velduftende; mange bruger ansigts make-up, neglekosmetik, hårfarvningsmidler, hårplejemidler, deodoranter, anti-perspiranter og forskellige produkter til intim hygiejne.

De store kosmetikfirmaer undgår i videst muligt omfang at bruge stoffer, der har kendte allergi- eller irritationsfremkaldende egenskaber. Alligevel forekommer der bivirkninger hos nogle få procent af dem, som bruger kosmetik.

Udtryk som **allergitestet** eller **hypoallergent**, som står på mange produkter til hudpleje, betyder, at der til fremstillingen af det pågældende præparat er anvendt ingredienser, som sjældent giver anledning til hudreaktioner. I nogle tilfælde dækker det blot over, at præparaterne er parfumefri.

Myndighederne i Danmark stiller ingen minimumskrav til allergitestning af kosmetik, og betegnelsen allergitestet er ikke en garanti for, at man kan tåle præparatet.

Kosmetik og parfumer er oftest uden deklaration af indholdet, men det kan f.eks. være fremhævet, at produktet er parfumefrit, eller at det indeholder særlige stoffer (collagen, urteekstrakter, eller lignende).

Indholdsstofferne i hudplejemidler er ofte deklareret (Apotek, Brugsen/Irma, Matas m.m).

HVILKE REAKTIONER SES EFTER BRUG AF KOSMETIK, HUDPLEJEMIDLER OG PARFUMER?

Mennesker som er rødblonde, eller som har høfeber, astma, allergisk øjenkatar og børneeksem har ofte sarte slimhinder og sart hud. Stærke dufte fra parfumer kan give generende slimhindesyntomer, og disse mennesker får ofte stikken og kløe i huden af mange forskellige cremer, sæber og shampoo. Disse symptomer har ikke nødvendigvis noget med allergi at gøre.

Miljøfaktorer som indeklimaproblemer med tørhed, papirstøv, og luftbårne irritationsfremkaldende stoffer kan bidrage til gener i ansigtshuden, og de kan forstærke kosmetiks og cremers allergi- og irritationsfremkaldende egenskaber.

Der kan opstå kløe, svie og rødme, væskeansamling

og afskalning af huden, hvis der anvendes et produkt, man ikke kan tåle.

Der er stor forskel på forskellige menneskers risiko for

at få abnorme reaktioner på kosmetik. Det afhænger af hudtype, evt. forudgående hudsygdom samt mængden og arten af den anvendte kosmetik. Den måde, problemerne viser sig på, varierer også meget. Nogle almindelige typer er beskrevet i det følgende.

Kontaktallergi

Skyldes allergi overfor en bestanddel i et kosmetisk produkt, og den udvikler sig i forløbet af dets anvendelse. Når først allergien er udviklet, vil personen reagere ved hver kontakt med stoffet.

Den viser sig som eksem med hævelse, rødme og kløe samt dannelse af væskefyldte blærer. Det kaldes et kontaktallergisk eksem.

Fotoallergi

Den allergiske reaktion opstår først, når den behandlede hud udsættes for sollys, typisk efter brug af parfumer og after shave.

Kontaktirritation

Skyldes en ofte kronisk irritationstilstand ved gentagen anvendelse af et produkt, oftest badesæbe, hudrensning, anti-perspirant, øjen make-up, fugtighedscreme, permanentvæske og shampoo. Den viser sig ved brænden og stikken, kløe og rødme. Den kan ses i normal hud, men er hyppigere i syg hud.

Stinging

Stinging er en brændende, sviende og stikkende fornemmelse i ansigtshuden ved påsmøring af en lang række hudprodukter. Den ses hos særlig disponerede mennesker. Den opstår som regel straks og forsvinder igen i løbet af 10 minutter. Der kommer i reglen ikke synlige hudforandringer.

Akne (bumsereaktioner)

Kan ses især hos personer, der i forvejen er tilbøjelig til at få akne. Den kan skyldes indhold af fedtstoffer, der lukker hudporerne tæt, men også kemikalier som fremmer dannelsen af hudorme.

HVILKE INDHOLDSSTOFFER GIVER BIVIRKNINGER I HUDEN?

Hovedparten af kosmetikbivirkningerne skyldes produkter, som er beregnet til at forblive på huden, som parfumer og cremer. Produkter som skylles af, f.eks. shampoo og sæbe, giver sjældent anledning til problemer.

Årsager blandt indholdsstoffer:

Hyppigste årsager

- parfumer
- konserveringsmidler
- emulgatorer

Sjældnere årsager

- anti-oxidanter
- blødgørende stoffer
- fedtstoffer (som lanolin)
- pigmenter (farvestoffer)
- UV-lysabsorberende stoffer (solcremer, solfiltre)

Parfumestoffer

Der er mere end 5000 forskellige duftstoffer, der findes i parfumer, cologner, toiletvand, badepudder, kosmetik, papir, husholdningsartikler og rengøringsmidler. Parfumer bruges også i produkter med ubehagelig lugt for at maskere denne lugt. Det er svært at finde årsagen til parfumeallergi i de enkelte tilfælde, da parfumer indeholder op til 300 forskellige duftstoffer og rengøringsmidler op til 60 forskellige.

Konserveringsmidler

Konserveringsmidler er nødvendige for at hindre vækst af bakterier og svampe og findes i næsten al kosmetik såvel som i lægemidler til behandling af huden.

Eksempler herpå er Parabener (para-amino-oxybenzoater), der hidtil har været et af de hyppigst anvendte, og Kathon CG, som de senere år er anvendt med tiltagende hyppighed.

Emulgatorer

Er hjælpestoffer, der bruges, når olie og vand skal blandes. De forhindrer, at produktet skiller. De kan forårsage allergi og irritation. I Danmark anvendes hyppigt di- og triætanolamin, som kun sjældent giver anledning til allergi og irritation.

Fedtstoffer

Nogle typer kosmetik kan på grund af fedtstofindholdet stoppe hudporene og fremkalde eller forværre akne. Det kaldes pomadeakne. Det anbefales kvinder med akne og fedtet hud, at de renser make-up af inden gymnastik og sport, og at de renser ansigtet igen bagefter.

Lanolin er et naturligt fedtstof fra fåreuld og indgår i megen kosmetik, i hudplejemidler og lægemidler til anvendelse på huden. Det kan oprenses, så de allergifremkaldende egenskaber nedsættes. Lanolin giver især anledning til allergi hos mennesker, der i forvejen har eksem og hudsygdom. Ved lanolinreaktion efter brug af kosmetik ses eksemet især omkring øjnene, hvor huden bliver rød, hævet og kløende.

HVILKE PROBLEMER SES FRA FORSKELLIGE TYPER KOSMETIK?

÷jenkosmetik

÷jenskygge, pencil, eyeliner, mascara, lotion, og øjen-make-up-fjerner kan give allergi og hyppigere irritation, først og fremmest p.g.a. konserveringsmiddel.

Ansigtmake-up, håndcreme og neglepræparater, der med hænderne overføres til øjenomgivelser, kan også give reaktioner.

Læbestift, lipshine, lip gloss .

Kan give anledning til irritation og allergi, især på grund af parfume, lanolin og farvestoffer som eosin.

Hårprodukter

Syrepermanent kan forårsage irritation eller allergi hos kunden - lokaliseret til nakke, forreste hågrænse og pande, men relativt sjældent til selve hårbunden. Hvis permanentvæsker sidder for længe i håret eller er for koncentreret, eller hvis håret i forvejen er beskadiget af for megen hårfarvning eller affarvning, så kan det svækkes og brække af, eller hårbunden kan blive irriteret. Ikke alle typer hår tåler daglig eller hyppig føntørring, der også kan gøre et sart hår skrøbeligt. Koldpermanent giver sjældent anledning til reaktioner, når brugsanvisningen følges.

Hårfarvingsmidler

Permanente hårfarver og semipermanente, der kan vaskes ud i løbet af 5 gange hårvask, kan give allergiske reaktioner med hævelse og eksem i ansigt og øjenomgivelser og evt. hårbund. Hårfarvingsmidlerne indeholder stenkulstjærefarver. For at sikre, at der ikke er allergi overfor hårfarven, bør forbrugeren eller frisøren 24 timer før farvning foretage en prøve, hvor farveopløsningen smøres på den tynde hud i albuebøjningen eller på huden bagved øret. Hvis huden ikke reagerer, kan farven anvendes.

Ved lysblonde hårfarver tilsættes ammoniumpersulfat til brintoverilte. Ammoniumpersulfat kan give anledning til irritation og allergiske reaktioner i hud og luftveje.

Negleprodukter

Ved allergi overfor negleprodukter sidder udslættet ofte på øjenlåg, ansigt og hals, d.v.s. på steder, hvor neglene berører huden, før neglepræparatet er tørret rigtigt ind. Udslæt ved selve negleomgivelserne er ualmindeligt. Kunstige negle, der limes på, kan give eksem ved negleomgivelserne.

Lysbeskyttende cremer med solfiltre

Anvendes hyppigst til beskyttelse af huden ved sæsonens første solbadning såvel hjemme som på rejse. Rødme, hævelse og blærereaktion i huden er typisk for soleksem, men i nogle tilfælde kan det dreje sig om en allergisk eller fotoallergisk reaktion overfor solcremen. De hyppigste årsager til overfølsomhed er PABA (para-amino-benzoesyre) og benzocain.

Produkter til personlig hygiejne

Her er der tale om produkter som sæber, rensedmidler, deodoranter, og anti-perspiranter.

Sæber og rensedmidler kan indeholde parfumer, lanolin, antiseptiske stoffer og farvestoffer. Irritation er hyppigere end allergi.

Deodoranter afhjælper lugtproblemer og indeholder antibakterielle stoffer, der nedsætter mængden af bakterier. Disse spalter sveden og fremkalder lugten. Irritation er hyppigere end allergi.

Anti-perspiranter nedsætter sveddannelsen.

Hovedbestanddelen er aluminiumsalte, der kan give irritation. Denne forstærkes af varme og fugt. Irritation er hyppigere end allergi, der oftest skyldes parfumestoffer. Barbering af hår i armhulen irriterer, og anti-perspiranter bør ikke bruges umiddelbart efter barbering.

Barberprodukter

After shave lotion indeholder parfume, der kan give allergi eller fotoallergi; sidstnævnte skyldes ofte stoffet musk ambrette. Barbercreme kan af og til irritere huden.

Kemiske hårfjerningsmidler

Kan irritere men giver sjældent allergi

Badeolier, badesalte og skumbade

Badeolier og -salte kan give allergi p.g.a. parfume.

Skumbade indeholder sæber og kan give udtørring og irritation af huden, specielt hos mennesker med hudsygdom i forvejen. Dette problem er størst om vinteren og hyppigst hos børn og ældre. Børn kan på egen hånd overdosere deres skumbad.

Behandling af hudreaktioner efter brug af kosmetik og hudplejemidler

De fleste mennesker vil ved mistanke om reaktion lægge det "mistænkte" bort for måske at prøve det senere igen. I mange tilfælde vil hudreaktionen gradvis fortage sig, også uden særlig behandling, Hudreaktionerne kan imidlertid udvikle sig meget

voldsomt og nødvendiggøre lægebehandling. Ved overfølsomhed overfor flere hudplejemidler kan tilværelsen blive plagsom og nærmere udredning være nødvendig.

© Copyright 1990 Dansk dermatologisk Selskab



1YKKESTEDET ÅRHUS APS - 86 13 62 88